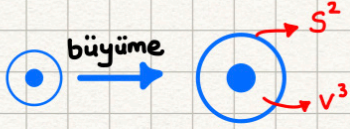

Hücre Bölünmeleri

★ Hücre neden bölünür?

- Yüzey/Hacim oranı küçülürse (azalır, bozulursa)

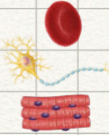

- Çekirdek hücreyi yönetmede zorlanırsa (yetersiz kalır)

Biosem

- Madde alışverişi zorlanırsa (besinlerin alınması, atıkların atılması)

★ Olgun alyuvar
Sinir hücresi
Çizgili kas hücresi
Retina hücresi

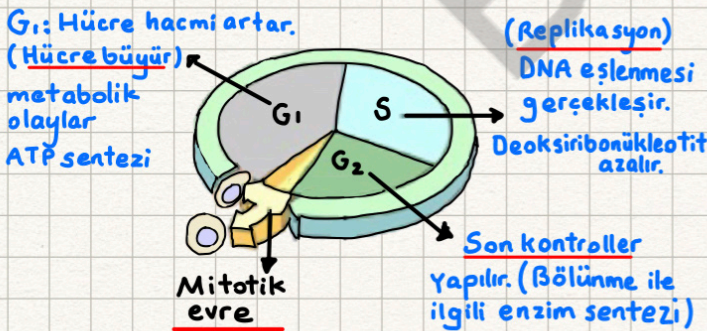
ÖLÜM

- Hücre bölünmeden önce interfaz adı verilen hazırlık evresini geçirir.

interfaz + mitotik evre → Hücre döngüsü
hazırlık bölünme

★ Mitotik evreye interfaz dahil değildir!

interfaz → G₁ , S , G₂

Olgun alyuvar
Sinir hücresi
Çizgili kas hücresi
Retina hücresi

Bölünme yeteneğini kaybeden hücreler G₁ evresinde kalarak hayatlarını burada geçirir. Bu evreye G₀ evresi denir.

Biosem

Kromozom yapısına göre hücreler

Haploid monoploid n Diploid $2n$

Monoploid (haploid) hücre (n)

- Tek takım kromozom içerirler. (ya anneden ya babadan gelen)
- Homolog kromozom, alel gen taşımazlar.
- Örn: Gametler (eşey hücreleri, üreme hücreleri) sperm, yumurta
- Mitoz ve mayoz bölünme ile oluşabilirler.

(n) Erkek arı $\xrightarrow{\text{mitoz}}$ sperm (n)
(n) Dişi gametofit $\xrightarrow{\text{mitoz}}$ yumurta (n)
($2n$) insan $\xrightarrow{\text{mayoz}}$ sperm (n)

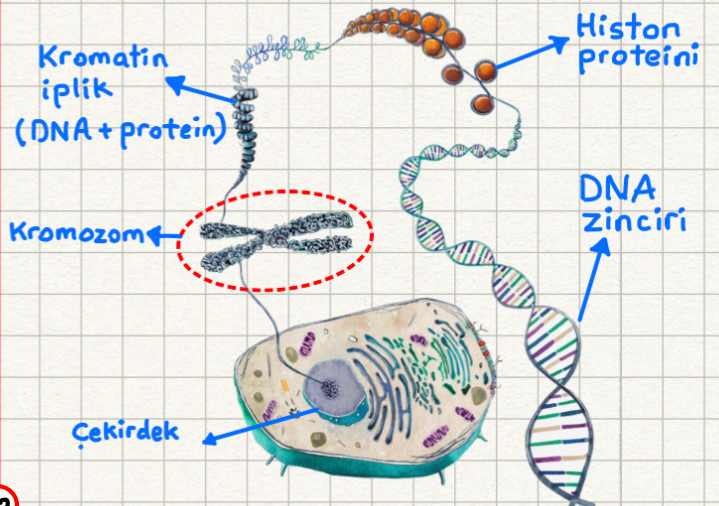

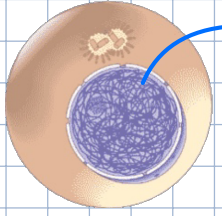
Diploid hücre ($2n$)

- Biri anneden, diğeri babadan gelen kromozomlara sahip hücrelerdir. (Homolog kromozom)
- Örn: Vücut hücreleri (somatik hücreler) (soma = vücut) üreme (Eşey) ana hücreleri, Kraliçe ve işçi arı, sporofit

★ Sperm ana hücresi → sperm →
yumurta → yumurta ana hücresi →
zigot → böbrek hücresi →
kraliçe arı → erkek arı →

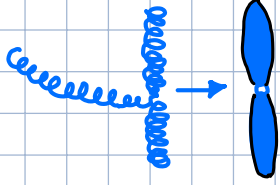
Bölünme ile ilgili kavramlar

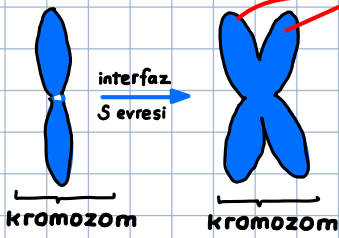
Kromatin iplik

Hücre bölünmüyorken yani dinlenme halindeyken DNA'nın çekirdek içindeki halidir. (Histon proteini + DNA) Protein sentezi için sifre verir.

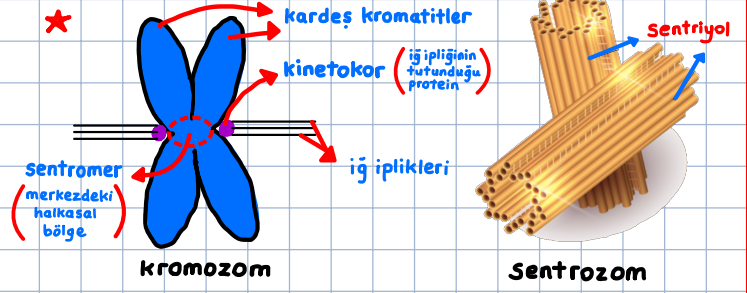
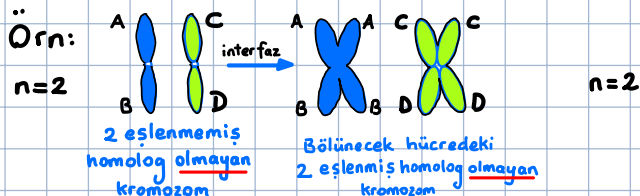
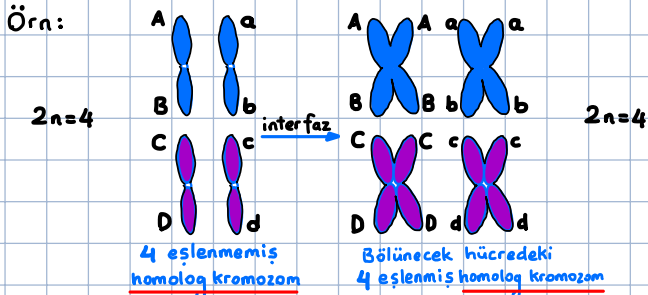
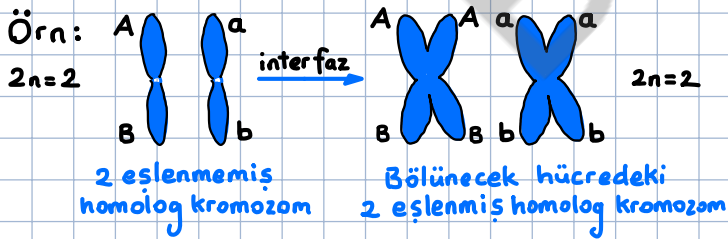
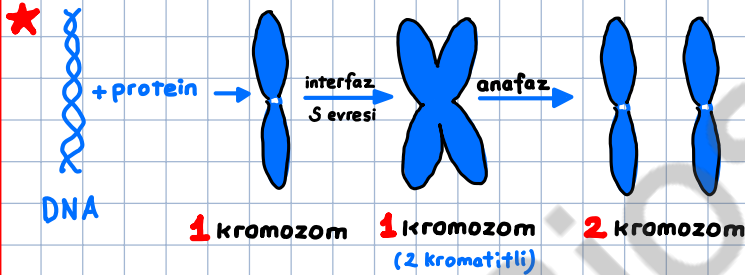
Kromozom

DNA'nın kısalıp kalınlaşması ile kromozom oluşur.

kardes kromatit

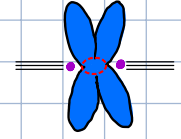
* Kardes kromatitler hücre bölüneceği zaman oluşur.

kromozom sayısı = sentromer sayısı
kinetokor sayısı = kromozom sayısı x 2
kromatid sayısı = kromozom sayısı x 2

Ör: 2n=10 kromozomlu bir hücredeki

- a) Kromozom sayısı
- b) Kromatid sayısı
- c) Sentromer sayısı
- d) Kinetokor sayısı

* sentromer Sentiyoil } isim benzerliğinden dolayı karışabilir.

	Bitki	Hayvan
Sentiyoil	-	+
Sentiyoil	-	+
iğ ipliği sentezi	+	+
iğ ipliği oluşturan yapı	sitoplazmadaki özel proteinler	Sentiyoil
Sentromer	var	var

- Bitki ve hayvan hücrelerini ayırt etmede sentromer, iğ ipliği oluşumu kullanılmaz.

Hücreler ve kromozom formülleri

otozom → vücut kromozomu

gonozom → cinsiyet kromozomu

$$2n=46 \xrightarrow{\text{kromozom formülü}} 2n=44+XX \quad \text{23 çift homolog kromozom}$$
$$2n=44+XY \quad \text{22 çift homolog kromozom}$$

$$n=23 \xrightarrow{\text{kromozom formülü}} n=22+X \quad n=22+X \quad n=22+Y$$

dişide tek çeşit gonozom → X   erkekte iki çeşit gonozom → XY